

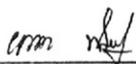
แพรวพรรณ พิมพ์ 2551: การศึกษาและถอดบทเรียนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน) สาขาวิชาวนศาสตร์ชุมชน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ วิกตอร์ จินตนา, Ph.D. 117 หน้า

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการนำร่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการอุทยานแห่งชาติภูผาม่านและถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการฯ โดยใช้วิธีตรวจสอบเอกสาร สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่โครงการฯ จำนวน 261 ราย และจัดประชุมกลุ่มคณะกรรมการ โครงการฯ วิเคราะห์ทางสถิติแล้วนำเสนอโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

โครงการนี้ริเริ่มโดยภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยประชาชนมีส่วนร่วม จัดเป็นการมีส่วนร่วมแบบถูกชักนำ กิจกรรมส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 74 จากทั้งหมด 19 กิจกรรม เป็นรูปแบบที่ให้ประชาชนเข้าร่วมโดยตรง ที่เหลือมีรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยผ่านกลุ่มและโดยผ่านตัวแทน สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า มีเพียงหนึ่งในสี่ของกิจกรรมทั้งหมดที่มีการดำเนินงานตามกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การคิดวิเคราะห์ปัญหาและวางแผน การดำเนินงานและรับประโยชน์ และการติดตามประเมินผล จากการศึกษา พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างน้อยกว่าหนึ่งในสี่ที่มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ และร้อยละ 63 มีส่วนร่วมในขั้นตอนแรก

ประสิทธิผลด้านสังคมและความมั่นคง พบว่า ชุมชนได้จัดตั้งองค์กรชุมชนและกำหนดคคกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน ซึ่งร้อยละ 80 ยอมรับ ร้อยละ 89 เห็นว่ามีบุคลากรที่มีความสามารถ ร้อยละ 14 เห็นว่ามีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต พบว่า ร้อยละ 56 มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ร้อยละ 56 มีโอกาสประกอบอาชีพมากขึ้น ร้อยละ 72 มีความมั่นคงในการอยู่อาศัยและทำกิน ขณะที่ร้อยละ 3 มีรายได้เสริม ด้านความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33 ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 78 ร่วมทำแนวกันไฟ ร้อยละ 56 ร่วมทำฝายอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 90 ไม่ขยายที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ และร้อยละ 89 ร่วมฟื้นฟูป่าไม้

บทเรียนจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามโครงการฯ ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า กิจกรรมหลายอย่างเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน อย่างไรก็ตาม ยังเห็นว่าไม่ค่อยมีความชัดเจนในการผ่อนปรนให้อาศัยทำกินและใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสนับสนุนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดนโยบายที่ต่อเนื่อง และยังมีข้อจำกัดทางกฎหมาย

ลายมือชื่อนิติติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

26 / พ.ศ. / 2551

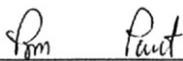
Preawpan Pimput 2008: Assessment and Lesson Learned on Participatory Development for Phu Phaman National Park Management. Master of Science (Social Forestry), Major Field: Social Forestry, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Vipak Jintana, Ph.D. 117 pages.

This research aimed to study the participation patterns and assess the results from the Pilot Project on Participation Development for Phu Phaman National Park Management. Literature reviews, interviews of 261 sample households and group meeting within the project areas were conducted.

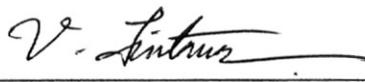
This project was initiated by the government sector to solve conflict on national park management by people participation approach. This approach was so-called the participation by persuasion. It comprised 19 activities of which 74% persuaded directly to individual. Others were persuasion to leader group and household representatives. Only one-fourth of the activities were implemented all the participation process, step 1 information communication, step 2 problem analysis and planning, step 3 implementation, and step 4 monitoring and evaluation. It was found from the survey that less than one fourth of the respondents participated in all the process. Sixty tree percent involved in the first step.

Assessment of the project revealed that 1) Social security: all the communities have established the community based organizations (CBOs) and drafted a regulation for resource utilization. Eighty percent accepted. For the administration of CBOs, 80% of the respondents viewed that they have capable resource person, 14% viewed that they have enough budget and materials. 2) Economic conditions and quality of life: 56% of the respondents have a better life quality, 56% have more opportunity to earn income from other sources, 72% indicated that they feel more secured regarding the land tenure. But only 3% considered that the project contributed in the increase of income. 3) Natural resource and environment: 33% practiced organic farming, 78% practiced environmental improvement activity: 56% constructed check dam for soil and water conservation, 90% did not change their land tenure, and 89% joined forest restoration activities.

Lesson learned from the project is that the respondents viewed various activities have helped a better relationship between them and the officers. However, they viewed unclear on the special use zone within the national park including the development quality of life and support good governance due to lack of long term policy and constraint of related laws.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

26 / May / 2008